Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

**Onderwijsinspectie**
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

# Verslag over de opvolgingsdoorlichting van GO! lyceum Brussel Martha Somers te LAKEN

| | |
|---|---|
| Hoofdstructuur | voltijds secundair onderwijs |
| Instellingsnummer | 41368 |
| Instelling | GO! lyceum Brussel Martha Somers |
| Directeur | Dirk MICHIELS |
| Adres | Karel Bogaerdstraat 4 - 1020 LAKEN |
| Telefoon | 02-474.06.00 |
| E-mail | directie@lyceummarthasomers.be |
| Website | http://www.lyceummarthasomers.be |
| Bestuur van de instelling | GO! scholengroep Brussel |
| Adres | Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE |
| Scholengemeenschap | SG GO Brussel |
| Adres | Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE |
| CLB | GO! CLB Brussel |
| Adres | Technologiestraat 1 - 1082 SINT-AGATHA-BERCHEM |
| Dagen van het opvolgingsbezoek | 16-11-2017 |
| Einddatum van het opvolgingsbezoek | 16-11-2017 |
| Datum bespreking verslag met de instelling | 16-11-2017 |
| Samenstelling inspectieteam | |
| Inspecteur-verslaggever | Robert VANDEPUT |
| Teamleden | Lies HARDEMAN, Chris VAN WOENSEL |

# INHOUDSTAFEL

INLEIDING ..... 3

1 HISTORIEK ..... 4

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN) ..... 4

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD? ..... 4
3.1 Frans in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/002) ..... 4
3.2 Economie in het tweede leerjaar van de eerste graad, basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2006/001) ..... 6
3.3 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso tweede en derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplannen 2006/019, 2006/022, 2006/040, 2006/049) ..... 6
3.4 Economie in het specifiek gedeelte in aso in de derde graad Economie-moderne talen (leerplan 2006/042) ..... 8
3.5 Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne ..... 8

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG ..... 9

## INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geremedieerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.
De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.
Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.
Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?
www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

# 1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 17-02-2014 tot 21-02-2014 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 21-02-2017 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

# 2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde '**voldoen aan de onderwijsdoelstellingen**'

| | **Basisvorming** | **Specifiek gedeelte** |
|---|---|---|
| Graad 1 A | Frans | |
| Graad 1 Latijn | Frans | |
| Graad 1 Moderne wetenschappen | Frans | economie |
| Graad 2 ASO Humane wetenschappen | | cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen |
| Graad 3 ASO Economie-moderne talen | | economie |
| Graad 3 ASO Humane wetenschappen | | cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen |

- de erkenningsvoorwaarde **'bewoonbaarheid**, **veiligheid en hygiëne'**

# 3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

## 3.1 Frans in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/002)

**Voldoet**

**Onderwijsaanbod**
*Volledigheid*
*Evenwicht*
*Beheersingsniveau*
*Samenhang*

Tijdens de doorlichting stelde de inspectie vast dat het onderwijs beperkt vanuit de leerplandoelen werd georganiseerd. Er was weinig aandacht voor het beginnen, voeren en afsluiten van een gesprek (ET 25) en het gebruik maken van elementaire omgangsvormen en beleefdheidsconventies (ET 26). Het spreekvaardigheidsonderwijs voldeed niet omwille van de lacunes. Een groot aandeel van de eindtermen schrijven kwamen niet of te beperkt aan bod. Verder werden strategieën te beperkt onderwezen en kwam het belang van de vakattitudes te weinig aan bod.

Tijdens de opvolging stelt de inspectie vast dat de vakgroep een doelgericht actieplan ontwikkelde om de hiaten in het aanbod weg te werken. De vakgroep vertrekt voor het vorm geven van het aanbod vanuit de eindtermen. Ze screent het leerboek op relevante opdrachten voor spreekvaardigheid en schrijven en vult deze indien nodig aan. Er is verder voldoende aandacht voor het aanleren van strategieën en het belang van de vakattitudes.

**Uitrusting**
*ICT*
*Inzet uitrusting*
*Leermiddelen*

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de ICT-uitrusting beperkt ingezet werd.

Tijdens de opvolging blijkt dat de school inspanningen deed om de ICT-uitrusting uit te breiden. Elektronische borden zijn geïnstalleerd en de leraren kunnen gebruik maken van een mobiele kast met tablets. De vakgroep heeft de afspraak gemaakt om per graad een minimum aantal ICT-opdrachten te geven aan de leerlingen.

**Evaluatiepraktijk**
*Evenwicht*
*Volledigheid*
*Beheersingsniveau*
*Transparantie*

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de verschillende vaardigheden tijdens het schooljaar onvoldoende frequent geëvalueerd werden. Bovendien kreeg de kenniscomponent een te groot gewicht ten opzichte van de vaardigheden. De evaluatiepraktijk miste transparantie.

De inspectie stelt tijdens de opvolging vast dat de vakgroep systematisch deze werkpunten heeft aangepakt. De leraren streven ernaar in het dagelijks werk per rapportbeurt alle vaardigheden te evalueren en lukken daar meestal in. Ook in de examens komen alle vaardigheden aan bod. De vakgroep legde in gezamenlijk overleg de puntengewichten voor kennis en de verschillende vaardigheden vast. Wat attitudes betreft is er een evaluatieprocedure op punt gesteld, waarin zowel de leraren als de leerlingen betrokken zijn. Alle toetsitems zowel bij dagelijks werk als in de examens worden expliciet verbonden met de betreffende eindtermen.
Voor de productieve vaardigheden hanteren de leraren objectiverende beoordelingscriteria, die de transparantie van de evaluatiepraktijk verhogen. De leerlingen kennen deze criteria.

**Leerbegeleiding**
*Preventief*
*Curatief*

Tijdens de doorlichting stelde de inspectie vast dat er weinig aandacht was voor studiemethodiek en dat leerlingen bij tegenvallende resultaten te weinig begeleid werden.

Tijdens de opvolging blijkt dat de vakgroep ook dit werkpunt doelgericht heeft weggewerkt. Tijdens een intakegesprek peilen de leraren naar de taalbeheersing van de instromende voor Frans. In het begin van het schooljaar nemen de leraren de tijd om de leerlingen grondig vertrouwd te maken met de opbouw en het gebruik van het leerboek. Zij besteden voldoende aandacht aan leerstrategieën en reiken de leerlingen stappenplannen aan voor de productieve vaardigheden.

Leerlingen die (bijna) een tekort hebben, worden nauwgezet opgevolgd en geremedieerd. De leraren houden een vorderingsfiche bij. Daarin staat beschreven wat de leerlingen gedaan hebben, hoe ze het aangepakt hebben en dit gekoppeld aan zelfreflectie van de leerling over zijn werkwijze en resultaten. Er worden ook inhaallessen georganiseerd met registratie in het leerlingvolgsysteem.

**Deskundigheidsbevordering**
*Overleg*

De inspectie stelde bij de doorlichting vast dat het teamoverleg tussen de leraren beperkt en geen hefboom was voor kwaliteitsverbetering.

Tijdens de opvolging blijkt dat de leraren frequent vergaderen. Zij zetten zich

gezamenlijk in voor een kwaliteitsvol onderwijs Frans en slagen daar ook in. Zij maken bovendien plannen om hun expertise te delen met de andere moderne talen.

## 3.2 Economie in het tweede leerjaar van de eerste graad, basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2006/001)

**Voldoet**

**Onderwijsaanbod**

Tijdens de doorlichting stelt de inspectie vast dat de leerlingen in onvoldoende mate de leerplandoelstellingen bereiken. Niet alle basisleerplandoelstellingen worden aangeboden. De leerlingen beschikken enkel in de computerlokalen over ICT-middelen die het bereiken van de leerplandoelstellingen moeten ondersteunen. De evaluatie is onevenwichtig en onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Tijdens de opvolging stelt de inspectie vast dat vorig schooljaar alle leerplandoelen werden aangeboden, ook die van de didactische uitstap. Het aanbod is ook evenwichtiger in de zin dat vaardigheden en attitudes geregeld voor komen, omdat de leerlingen nu meer onderzoekend te werk gaan. Gelet op het nieuwe leerplan (2017/1402/6/V19) dat vanaf 1 september 2017 van toepassing is, blijft een vlotte beschikbaarheid van ICT-materiaal een uitdaging voor de school. De gevolgde nascholingen ondersteunen alvast de implementatie ervan. Ook de validiteit van de evaluatie is verbeterd, omdat ze beter is afgestemd op de leerplandoelstellingen. Het economieonderwijs besteedt aandacht aan de taalvaardigheid van de leerlingen en volgt het taalbeleid van de school.

## 3.3 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso tweede en derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplannen 2006/019, 2006/022, 2006/040, 2006/049)

**Voldoet**

**Evaluatiepraktijk**

*Evenwicht*
*Volledigheid*
*Beheersingsniveau*
*Transparantie*

Tijdens de doorlichting stelde de inspectie vast dat voor cultuurwetenschappen de school heel wat doelen op een te laag beheersingsniveau evalueerde. De meerderheid van de evaluatievragen op toetsen en examens mikte op het reproduceren van kennis en verbanden.

De leerlingen slaagden er onvoldoende in om de doelen van de profielcomponenten ‘expressie’ en ‘organisatie’ in de tweede graad en van ‘interactie en communicatie’ en ‘expressie’ in de derde graad te behalen.

Voor het vak gedragswetenschappen in de tweede graad kregen heel wat doelen op toetsen en examens een te laag beheersingsniveau. Het evenwicht stond onder druk doordat er in het eerste leerjaar op het eind van het eerste semester geen examen werd afgenomen en doordat de leerlingen onvoldoende slaagden voor de andere doelen die wel op het vereiste beheersingsniveau afgestemd waren.

In de derde graad kregen verschillende doelen een versmalde evaluatie op een te kennisgericht niveau. Het meedelen van examenvragen ondermijnde de betrouwbaarheid van de evaluatie en de studiebekrachtiging. Het mondeling examen kreeg een te beperkte plaats in het geheel van de evaluatie.

Voor de onderzoekscompetentie in de tweede graad voor cultuurwetenschappen was de beoordeling onvoldoende transparant. De informatieverwerving en –verwerking gebeurde er op een minimale manier, het confronteren van de onderzoeksresultaten met andere standpunten kwam te weinig expliciet aan bod. Voor de derde graad bereikte verschillende leerlingen onvoldoende diepgang in hun werk. De kwaliteit van de werkstukken in beide graden en in beide vakken was wisselend.

Tijdens de opvolging van de doorlichting valt de planmatige aanpak door de meeste leraren op. Ze maken ook voor de evaluatie doelgericht werk van een evenwichtige verdeling van de algemene doelen en de leerplandoelstellingen. Regelmatige reflectie, analyse op basis van het leerplan en bijsturingen typeren de aanpak. Dit resulteert in een verdere groei en een doelgerichte invulling van de evaluatiepraktijk.

Voor beide vakken en in beide graden krijgt een deel van de doelen op toetsen en examens een evaluatie die aanleunt bij het gevraagde beheersingsniveau. Hoewel het aandeel vragen dat naar reproductie peilt al ernstig verminderd is, blijft het nog een aanzienlijk deel van de evaluatie uitmaken. De evaluatie bevat daarnaast ook kwalitatieve vragen die toepassingsgericht zijn en een beroep doen op het inzichtelijk vermogen. De leraren hebben daarbij zeker aandacht om de actualiteit in de toetsing binnen te brengen. De vakgroep kan nog inzetten op het verder uitdiepen van toepassings- en inzichtsvragen aan de hand van verschillende bronnen en casussen en op een blijvende aandacht voor het aanbieden van nieuwe contexten. Het streven naar een goed studiepeil, rekening houdend met de specifieke populatie leerlingen, moet verder op schoolniveau een plaats krijgen.

De evaluatie van grotere opdrachten of werkstukken gebeurt nog te weinig transparant en valide. De verwachtingen zijn voor sommige taken onvoldoende geëxpliciteerd.

Een aantal leraren leveren verschillende inspanningen om de vakattitudes op een kwaliteitsvolle wijze te beoordelen. Echter, laat de praktijk zien dat onderliggende gedragscriteria nog onvoldoende uitgewerkt en transparant zijn. Ook voor de evaluatie van de vaardigheden, op een goed beheersingsniveau, is nog een weg af te leggen.

De evaluatie van de onderzoekscompetentie voldoet. Ze is goed onderbouwd op basis van deelfacetten en / of criteria en is transparant. De feedback op individuele werkstukken is kwalitatief. Degelijk uitgewerkte tussentijdse evaluaties verhogen de leerkansen van de leerlingen en zorgen voor de nodige

aandacht voor de procesevaluatie. Deze werkwijze is toepasbaar voor de evaluatie van grotere opdrachten en werkstukken.

**Deskundigheidsbevordering**

De vakgroepwerking bleek onvoldoende sterk om duidelijke afspraken over een leerplangerichte leerlingenevaluatie waar te maken.

Tijdens de opvolging is duidelijk dat eerder informeel overleg de werking typeert. De vakgroep kon slechts zeer beperkt gebruik maken van een ondersteuning vanuit de pedagogische begeleidingsdienst. Een schooloverstijgende samenwerking met andere scholen uit de regio bood in het verleden een zinvolle invulling. Het is voor de school een uitdaging om daar ook voor onder meer de evaluatiepraktijk gebruik van te maken. Een regelmatige samenwerking binnen de vakgroep is essentieel om de ingeslagen weg met alle leraren te bewandelen en de evaluatiepraktijk verder te optimaliseren.

## 3.4 Economie in het specifiek gedeelte in aso in de derde graad Economie-moderne talen (leerplan 2006/042)

**Voldoet**

**Onderwijsaanbod**

Tijdens de doorlichting stelt de inspectie vast dat de leerlingen in onvoldoende mate de leerplandoelstellingen bereiken. De kwaliteit van de onderzoekscompetentie bereikt niet het verwachte beheersingsniveau van de specifieke eindtermen. De evaluatie is vaak niet afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Tijdens de opvolging stelt de inspectie vast dat de leerlingen de leerplandoelstellingen bereiken, waarbij de onderzoekscompetentie het verwachte beheersingsniveau van de specifieke eindtermen behaalt. Enkel de confrontatie met andere standpunten verdient meer aandacht. Ook de evaluatie is verbeterd, in de zin dat er een betere afstemming is op de leerplandoelstellingen. Een verticale leerlijn is in diverse aspecten van het verstrekte onderwijs zichtbaar, zodat het leerproces van leerlingen uit de vorige graden nu meer op dezelfde manier verloopt.

Sinds de doorlichting reikt het centrum niet langer het getuigschrift over de basiskennis van het bedrijfsbeheer uit.

## 3.5 Bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne

Tijdens de doorlichting stelt de inspectie vast dat de instelling maatregelen moet nemen om (1) de organisatie van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, (2) de bewoonbaarheid en de veiligheid, (3) de gezondheid en de hygiëne van de leer- en werkomgeving te verbeteren.

Tijdens de opvolging stelt de inspectie vast dat de instelling veelvuldige maatregelen heeft genomen zodanig dat (1) de organisatie van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, (2) de bewoonbaarheid en de veiligheid, (3) de gezondheid en de hygiëne van de leer- en werkomgeving verbeterd zijn.
De school beschikt over een preventiebeleidsverklaring en het BVH-beleid blijft op campusniveau gericht.

Het jaaractieplan is accurater aangevuld en bevat geregeld financiële voorzieningen. Ook de opmerkingen uit deskundigheidsverslagen worden nauwkeuriger opgevolgd en verwerkt. Dit is zeker het geval voor het nieuwe brandveiligheidsverslag (dd. 20/5/2015) en de systematische verbeteracties inzake de elektrische hoog- en laagspanning. De school doet hierbij een beroep op de ondersteuning vanuit de scholengroep. Ook de algemene toestand van de gebouwen (en zeker de dakkapellen) wordt systematisch in samenspraak met de scholengroep bewaakt en verbeterd. Daarnaast zijn er duidelijke verbeteringen gerealiseerd. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de keuken, de turnzalen en de veiligheidsnetten, die het valgevaar op de trappen moeten tegengaan. De installatie van veiligheidsglas in de deuren is volop aan de gang. De school besteedt ook aandacht aan de inrichting van de sanitaire voorzieningen, waarbij nog steeds een unisextoilet ontbreekt, en aan de gelijkgerichtheid van het evacuatiescenario en de EHBO-procedure. Rekening houdend met de context en de maatschappelijke ontwikkelingen neemt de school verschillende initiatieven in het kader van een preventief veiligheids- en welzijnbeleid, gericht op de diverse schoolparticipanten.

De instelling draagt op systematische wijze zorg voor de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en krijgt een gunstig advies.

# 4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

**GUNSTIG**

- voor **de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** voor Graad 1 A, Graad 1 Latijn, Graad 1 Moderne wetenschappen, Graad 2 ASO Humane wetenschappen, Graad 3 ASO Economie-moderne talen, Graad 3 ASO Humane wetenschappen.
- voor **de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'**.

| **Namens het inspectieteam** | **Voor kennisname namens het bestuur** |
|---|---|
| | |
| **Robert VANDEPUT**<br>de inspecteur-verslaggever | **Dirk MICHIELS**<br>de directeur |
| Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school | |